

N:o 98.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående anvisande af medel till åtgärder för lindrande af den uti de norra delarne af riket genom 1902 års felslagna skörd uppkomna nöd; gifven Stockholms slott den 24 april 1903.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att Kungl. Maj:t må till åtgärder för lindrande af den uti de norra delarna af riket till följd af 1902 års felslagna skörd uppkomna nöd under innevarande år använda ett belopp af högst 400,000 kronor, att genom statskontoret af tillgängliga medel förskjutas, med rätt för Kungl. Maj:t att hos Riksdagen i vanlig ordning till ersättande anmäla förskottet.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Theodor Odelberg.

*Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24
april 1903.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: CRUSEBJÖRN,
ODELBERG,
HUSBERG,
PALANDER,
RAMSTEDT,
BERGER,
MEYER och
VON FRIESEN.

Departementschefen, statsrådet Odelberg anförde härefter:

Då det syntes mig vara af vikt att före den nu samlade Riksdagens afslutande erhålla visshet om, huruvida ytterligare penningmedel erfordrades till lindrande af den genom nästlidna års felslagna skörd inom vidsträckta delar af norra Sverige uppkomna nöden, anmodade jag i skrifvelse den 31 nästlidne mars den af Eders Kungl. Maj:t tillsatta centrala nödhjälpskommittén att, efter samråd med Eders Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande, före den 20 innevarande april till jordbruksdepartementet inkomma med fullständig utredning, huruvida några penningmedel utöfver dem, som vid sistnämnda tidpunkt kunde vara för kommittén tillgängliga, vore erforderliga till understöd åt de genom missväxten nödlidande och, i sådant fall, till huru stort belopp det penningbidrag borde beräknas, hvilket för ifrågasvarande ändamål ansåges behöfligt.

Med anledning häraf har centrala nödhjälpskommittén inkommit med skrifvelse i ämnet af den 20 innevarande april och därvid fogat inhämtade yttranden af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Väster-norrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, hvilka yttran-den grundats på inom de särskilda orterna verkställda undersökningar. Af den sålunda åstadkomna utredningen framgår hufvudsakligen följande.

För Väster-norrlands län hafva tillgängliga medel ansetts vara tillräckliga för den nu kända nödens afhjälpande, under förutsättning dock att nödhjälps icke komme att erfordras för längre tid, än för när-varande antoges.

I afseende å Jämtlands län har Eders Kungl. Maj:ts befall-ningshafvande ansett, att ett belopp af 35,000 kronor skulle visa sig tillräckligt för ifrågavarande ändamål, hvilken beräknings riktighet dock väsentligen vore beroende af den tidpunkt, då kreaturen komme att kunna utsläppas på bete, samt huruvida någon del af redan utbetalade understöd blefve återbetald. Det vore äfven ovisst, huruvida möjlighet funnes för de behöfvande att anskaffa ytterligare erforderligt utsäde, men sådant funnes dock delvis i förråd och mera inföväntades. Berörda belopp af 35,000 kronor har den 18 innevarande april af centrala nödhjälpskommittén anvisats.

Beträffande Västerbottens län har ansetts att, utom ett belopp af 25,000 kronor, som den 13 innevarande april anvisats af centrala nödhjälpskommittén, endast skulle erfordras medgifvande af antingen tull-frihet för eller ock restitution af den tullafgift, beräknad till 6,000 kronor, som komme att belöpa å rekvirerade 2,400 hektoliter kanadensiskt ut-sädeskorn.

I fråga om Norrbottens län har meddelats, att den genom fel-slagen foderskörd inom vidsträckta delar af länet uppkomna foderbristen visat sig vara större, än man ursprungligen beräknat, och att behofven af kreatursfoder med knapp nöd syntes kunna täckas till den tidpunkt, då kreaturen under vanliga år utsläpptes på bete. Då likväl den om-ständigheten, att våren i år syntes inträda tidigare än vanligt, å ena sidan vore ägnad att inom kort förhindra och omöjliggöra transporter af foderämnen till de från järnvägen på längre afstånd belägna sock-narna och å andra sidan framkallade förhoppningar om en tidig som-mar, samt då antagas kunde, att undsättningsgåfvor fortfarande i någon mån komme att inflyta, har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande icke ansett sig böra hemställa om framställning till Riksdagen om an-slag för afhjälpande af den på grund af missväxten rådande bristen å foder och mjöl under innevarande vår. Eders Kungl. Maj:ts befallnings-

hafvande har emellertid i sammanhang härmed framhållit, att till följd af de allmänna tryckta ekonomiska förhållandena i Norrbotten, genom den försämring i allmogens ekonomiska ställning, som förorsakats af missväxten och som hindrade den att lega arbetshjälp, och genom upphörande af de senaste årens stora arbetsföretag i Norrbotten vore att befara, att under sommaren och hösten stor brist på arbete skulle uppkomma för de rätt talrikt inom länet boende arbetarne eller inhyssingarne och de mindre jordbrukarne, hvilka för sitt lifsuppehälle vore hänvisade till att äfven erhålla arbetsförtjänster. Dagligen inkomme meddelanden att förut befintliga arbetstillfällen icke stode till buds och att framtiden tedde sig bekymmersam. Emigrationen hade ock på grund häraf i oroväckande grad ökat. Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har förmått sig icke vara i tillfälle att nu afgifva förslag till de företag, som lämpligen kunde sättas i gång för beredande af arbetstillfällen, men hemställt, att ett förslagsanslag måtte begäras af Riksdagen till beredande af arbetsförtjänster. Om än i beräkning toges, att genom de inom vissa socknar befintliga understödsfonder dylikt arbete skulle i någon mån kunna beredas, har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande likväl, med hänsyn till länets storlek och antalet nödställda, ansett det belopp, som därutöfver erfordrades, icke kunna sättas lägre än till 400,000 kronor.

Inom Värmlands och Kopparbergs län hafva förhandenvarande medel ansetts vara tillräckliga till afhjälpande af behofven af nödhjälp.

Centrala nödhjälpskommittén har sammanfattat sitt omdöme sålunda, att nu tillgängliga medel syntes vara tillfyllestgörande, under förutsättning att tillfälle till bete för kreaturen icke inträffade senare än under vanliga år, men att i annat fall ytterligare nödhjälpsmedel ovillkorligen syntes nödvändiga till belopp, som dock icke vore möjligt att nu angifva.

Slutligen har kommittén meddelat, att sammanlagda beloppet af de intill den 20 april influtna gåfvomedel uppgått till 1,210,799 kronor 36 öre, däraf 536,266 kronor 43 öre från Amerika, samt att den hos kommittén sagda dag innestående kontanta behållningen uppginge till 183,838 kronor 7 öre, hvartill komme upplupen räntevinst.

Af den sålunda lämnade utredningen finner jag framgå att, under förutsättning af någorlunda normala förhållanden i afseende å betes tidens inträde, de redan till vederbörande myndigheter i de särskilda orterna anvisade nödhjälpsmedlen kunna antagas komma att visa sig tillräckliga för tillgodoseende af de direkta behofven af understöd. Den af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län

framhållna faran för att genom minskade arbetsförtjänster under den närmaste framtiden nödårets verkningar skulle visa sig ödesdigra för en stor del af den befolkning, som för sitt lifsuppehälle är hänvisad till dylika arbetsförtjänster, synes mig emellertid vara förtjänt af allvarligt beaktande. Jag anser därför, att åtgärder böra vidtagas för att bereda möjlighet till anordnande, där så erfordras, af arbetsföretag för nödens lindrande. I hvad mån till centrala nödhjälpskommittén redan inflyttna eller framdeles inflytande medel kunna komma att blifva tillgängliga för att användas till beredande af arbetsförtjänst, synes ännu alltför ovisst, för att jag skulle våga att nu för detta ändamål taga behållningen å dessa medel i beräkning. Försiktigheten synes mig nämligen bjuda, att nämnda behållning tillsvidare och intill dess visshet vunnits att behovet af direkt nödhjälps till fullo tillgodosatts reserveras för att möta de eventuella kraf på ytterligare sådan nödhjälps, som kunna framträda antingen i händelse väderleksförhållandena komma att ställa sig ogynnsamma för betesgångens beräknade början eller på grund af andra omständigheter. Det belopp, som för nödens lindrande genom beredande af arbetstillfällen kan antagas blifva erforderligt, synes mig därför böra af Riksdagen ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande; och torde detta lämpligen kunna ske under den form att Riksdagens medgifvande inbäntas därtill, att beloppet må genom statskontoret af tillgängliga medel förskjutas och af Eders Kungl. Maj:t sedermera hos Riksdagen till ersättande anmälas. I fråga om storleken af nämnda belopp anser jag detsamma icke böra sättas lägre än till den af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län förslagsvis angifna summa af 400,000 kronor, helst tillfällen till arbetsförtjänst tilläfventyrs kunna behöfva beredas jämväl inom angränsande län och den möjligheten icke är utesluten, att de till centrala nödhjälpskommitténs disposition stående medel kunna komma att visa sig för den direkta nödhjälpen otillräckliga och de ifrågavarande statsmedlen vid sådant förhållande jämväl torde böra få i mån af behof användas för dylik nödhjälps.

På grund af hvad jag sålunda anför, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva, att Eders Kungl. Maj:t må till åtgärder för lindrande af den uti de norra delarna af riket till följd af 1902 års felslagna skörd uppkomna nöd under innevarande år använda ett belopp af högst 400,000 kronor, att genom statskontoret af tillgängliga medel förskjutas, med rätt för Kungl. Maj:t att hos Riksdagen i vanlig ordning till ersättande anmäla förskottet.

Till hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däruti statsrådets öfrige ledamöter förenade sig, behagade Hans Maj:t Konungen lämna nådigt bifall samt förordnade, att nådig proposition i ämnet, af den lydelse bilaga litt. — till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo:

G. Zethelius.